

דברים בשם אומרם

אביתר דורן
מזכ"ל התאחדות מגדלי הבקר

ההסכם הענפי – רפתנים

לאחר ניסיונות לא מוצלחים של רפתנים (דרך אגב, בחלקם הלא מבוטל אינם חברי התאחדות) להשיג צווי מניעה או עיכוב זמניים או קבועים במעמד צד אחד נגד מהות לא ברורה "החלטת מועצה-הסכם עצמו-הסברת הסכם", הודיע השופט לצד המבקש להגיש תביעה מסודרת ומפורטת עד יום חמישי האחרון (1.1.18) כדי לקבל החלטה על הליך משפטי מסודר.

נקבע דיון קדם משפט לתאריך 4.12.2018 במעמד שני הצדדים, ואין שום צו לשום דבר (למען הסר ספק). בנוסף נעשתה פנייה לרשם האגודות לבדוק את הליכי ההחלטות, ונתייחס לכך בהמשך.

ההסכם הענפי – משרדי האוצר וחקלאות

לכל הסכם נדרש הליך חקיקה וקביעת תקנות ליישום, מאבק בין אישי בתוך משרד החקלאות בין הדרג המקצועי לבין הדרג הפוליטי במשרד קיים זמן רב ולא רק בעניין הסכם וכיום נמצא בשיאו. בנוסף קיים מתח גדול בין הדרג המקצועי של משרד חקלאות לבין אגף התקציבים באוצר והדרג הפוליטי באוצר ואל לנו להתבלבל, שום דבר לא קשור להגנה על הענף שלנו, הכול בענייני אגו ולכן הסתכלות על זווית זו מדאיגה אך ורק בגלל אי התחלת עבודת ההכנה של החקיקה והתקנות ולכן קחו בפרופורציה את הכתבות בעיתונים.

עו"ד אביאני במכתבה לסגנית היועץ המשפטי לממשלה דינה זילבר ערבבה את ענייני התאחדות ובמקרה זה רשם האגודות ובית המשפט יחליט ולא כתבות בעיתונים.

קבלת החלטות – מוסדות

כחלק מהספינים ומסכת אי הדיוקים ואי אמירת האמת בולטות האמירות כביכול על "הסכם שעליו אף אחד לא ידע, הכול ברגע האחרון, במחשכים, רעם ביום בהיר, אף חבר מועצה לא ידע, ועוד ועוד..." כמה רפש והמצאות יש בעניין הזה.

בנובמבר 2016 בתכנית העבודה של התאחדות הוחלט ליצור היתכנות להסכם ענפי והדבר היה ידוע לכל העוסקים בענף. במהלך 2017 מוסדות ההתאחדות אחרי עבודה אסטרטגית, הגדירו את הקווים למתווה וכללו בתוכם את הפחתת מחיר + הפחתת מכס מול שמירת התכנון המרכזי + מנגנון מחיר המטרה + מענקים + שמירת היצור המקומי + גידור היבוא, והנושא אושר ופורסם ועודכן בכל מוסדותיה, פרוטוקוליה, ובכל חומר הגלם של הישיבות ובכל פרסומיה ובכל אמצעי, כולל מפגשים אישיים, מפגשים קטנים או גדולים או כנסים.

בנובמבר 2017, במהלך כנס הבקר, החל המשא ומתן הרשמי, עמדתנו והמתווה המוצע היו על השולחן!

בינואר-פברואר 2018 כבר פורסמו הפרטים המלאים של ההסכם, מ-23 אגורות דרך מכס 5 בהתחלה ו-3 בסוף, דרך המענקים, כולל כל המנגנונים של ההסכם, ופורסמה טיוטה של ההסכם והיא הוצגה בכל מקום. ההתאחדות פעלה על פי תקנונה ועם התנגדות המגזר המשפחתי באופן עקרוני במסגרת תנועת המושבים (בכנס כפר ויתקין שבו הוצגו כל פרטי ההסכם ומספריו). הודענו למשרדי החקלאות והאוצר על אי הבאה לאישור המוסדות, ומשרדי הממשלה חתמו על סיכום תקציבי (הסכם בין המשרדים) בדיוק במתווה ובמספריו הכלליים היום - בלעדיו.

דיון פתוח וציבורי

החל מפברואר 2018 ועד אחרי חגי תשרי היו ניסיונות לשפר את ההסכם וליצור היתכנות להגעה להסכמות ענפיות ומול משרדי הממשלה - ללא הצלחה. הדיון הציבורי הענפי היה פתוח לחלוטין ומעל לכל במה אפשרית דנו במספרי ההסכם ובפרטיו.

מוסדות ההתאחדות עסקו בנושא ההסכם הענפי ב-17 ישיבות במועצת ההתאחדות ובהנהלת ההתאחדות במהלך השנה האחרונה, הכול היה ידוע וברור, ופורסם בכל מקום.

בכל התקופה פברואר-ספטמבר לא הובאה לשולחן שום הצעה למתווה אחר, אפילו לא אחת!

בג'צ תנובה היה ידוע לכל בר דעת כבר חודשים רבים, כולל רצונה של הממשלה למצוא נוסחה משותפת אתנו לפתרון העניין, כתבנו ודיברנו, הדבר היה בכלי התקשורת, במוסדות ובשיח הענפי על בסיס יומי. כל חברי מועצת ההתאחדות הכירו את ההסכם על עקרונותיו ומספריו, ואת רוב פרטי המשמעותיים לאשורם. מעבר לזאת, הכול היה מפורסם בטייטה של משרד האוצר מפברואר 2018, המוסדות השאירו לא פעם את הישיבות פתוחות כדי לקדם ישיבה בהתראה קצרה בכל דבר הקשור בהסכם. היו ישיבות כאלו שנדחו בסופו של יום, היו כאלה שנערכו ולא הגענו להסכמות, והייתה גם ישיבה שהתקיימה ב-29.10.2018 ומטרתה הייתה טקטית ואסטרטגית ליצור התניה ושליטה שלנו במשא ומתן: "זה מה שהחלטנו, רוצים? טוב - לא רוצים? מלחמה" וכך נעשה אחרי ישיבה בת חמש שעות והצבעה של כולם פה אחד המייצגת אחריות ומחויבות והסתכלות רחבה על הענף כולו. משרד האוצר קיבל על פי החלטת המועצה את ההסכם ולכן הוא נחתם. בקריאה לכינוס אסיפה לאישור ההסכם יש רמה של ציניות גדולה ועזות מצח.

הרי בסיום מתווה לוקר ההתאחדות כמעט התפרקה, כי דובריו של המגזר המשפחתי טענו נחרצות תוך זריקת רפש בל יתואר על מצב שבו המגזר השיתופי החליט לגבי המיעוט ואין לו זכות לגיטימית בהחלטות כבדות משקל כגון הסכמים עם הממשלה. עם כניסתי לתפקיד, נפגשתי עם אותם דוברי המגזר המשפחתי, ניסחנו תקנון חדש להתאחדות ובו זכות וטו ברורה למגזר המשפחתי במועצת

ההתאחדות בעניין זה. הדבר היה מכוון למנוע החלטות על ידי הרוב בנושאים חשובים, ואין לזה אח ורע בתקנוני אגודות שיתופיות. בכל דבריי בכל מקום אמרתי: "בלי המגזר המשפחתי לא הולכים לשום הסכם", וכך היה - בסופו של יום נציגי המגזר המשפחתי במועצה הצביעו כולם בעד ההסכם ובאחריות גדולה.

מניעי ההסכם

פה טמון הדיון הענפי/ציבורי הכי חשוב וענייני ונקודת החיכוך הענפית נמצאת בנקודה זו: יש מי שאמר כי "לא צריך לעשות כלום ואם יפגעו בנו נעשה מלחמה"; הדבר נאמר על ידי כל מתנגדי ההסכם, כמובן בלי שום תכנית עמוקה ורצינית. איך עושים את זה ועוד בלי טיעונים אסטרטגיים וטקטיים והאם זה הולך יד ביד עם מטרות הענף העיקריות והבסיסיות ובהתחשב במצב הפוליטי והכלכלי הלאומי והפנים ענפי.

מטרות-העל של כל מוסדות ההתאחדות

מאז ומתמיד לא השתנו והן

- שמירת התכנון המרכזי, כולל מועצת החלב ושמירת שווי המכסה.
- שמירת מנגנון מחיר המטרה במסגרת הקיימת
- שמירה על הייצור המקומי
- גידור ושמירה בנושא היבוא
- תהליך פרישה עם שווי מכסה ועם בטחונות במקרה של ריבוי פרישות
- ודאות רב שנתית
- מענקי מדינה משמעותיים לפיתוח הענף
- חיזוק משפטי של בסיסי ההסכם ליצירת בסיס איתן להמשך תכנון גם בתום מועד הסכם.
- ההסכם החתום השיג את כל המטרות וללא שום פשרה. המחירים ששילמנו מורכבים ומאתגרים אבל לא מאיימים על חוזקו של הענף ועל יכולותיו. הסכם לוקר היה לארבע שנים, ההסכם החתום היום הוא לשמונה השנים הקרובות, עם חיזוקים משפטיים משמעותיים בתוכו לשמירת התכנון ומחיר המטרה גם שנים קדימה.

יש דוברים המדברים על מנגנון מחיר מטרה המעלה את מחיר המטרה כמטרת-על ולתת שווי למכסה בין 4 ש"ח ל-5 ש"ח לליטר בלי שום תכנית. איך עושים את זה והאם יש לכך היתכנות? (כולנו בעד).

נקודת חיכוך נוספת ומרכזית בוויכוח הפנימי היא רמת האיומים וההשפעה של העניין על ההסכם.

האיום הגדול ביותר אינו בדבריו של מנכ"ל האוצר על המכסים בתקופה האחרונה, והם לא היו מקור השפעה הגדול ביותר על ההסכמות. העברת מנגנון מחיר המטרה באפריל 2019 על פי חוק החלב לוועדה למפוקחים, כולל שינוי מבנה החישוב, שבו למדינה רוב מוחלט בשינויים אלו, היה מגלם בקביעתה הראשונה בספטמבר 2019 לרבעון האחרון היה מגלם בתוכו ירידה דרסטית בין 15 ל-25 אגורות במחיר המטרה ובבת אחת!!

ויש לזכור כי ב-1.1.2020 היו נפתחים המכסים בהדרגה, אבל רחוקים מהמתווה בהסכם, וגרועים הרבה יותר, וכל זה על פי חוק ותקנות ללא שום מלחמה או משא ומתן אתנו. במצב שכזה התכנון היה מתרסק ואתו מחיר המטרה, וענף הרפת היה נכנס להתרסקות גדולה בהרבה ממשבר הפטם הקיים היום, ללא שווי מכסה, ללא תשלום בגין פרישות, וריסוק כל המערכות שלנו. "הינו נלחמים צועקים", זה נכון, אבל יש פה ריבון, והפעם החוק בידיו לחלוטין, הוא אולי היה מתפשר במשהו אחרי המשבר או שלא, כמו במשבר הפטם, עד היום אין נוסחה שתאפשר לענף הנ"ל לחזור לנורמאליות. שמעתי "נאומים חוצבי להבות" בואו נמתין אחרי הבחירות, יבואו שרים ומנכ"לים חדשים". זה ניתוח רע של המצב הפוליטי, היום למרות התנגדות אגף התקציבים, שר האוצר ושר החקלאות נלחמו לשפר את ההסכם במגבלות שלהם, ביום שאחרי ברור לכל בר דעת, שרפורמת החלב תהיה בהסכם הקואליציוני הבא. פעלנו ומנענו בפעמים האחרונות בידיעה ברורה שבפעם הבאה זה בפנים, ולא משנה מי יהיה שר האוצר. אין ראש ממשלה אחר בישראל מבנימין נתניהו, כולל לא אבי גבאי ויאיר לפיד. בפעם הבאה זה בפנים, ואז?

אומרים לנו "אז לא יהיה חלב וחייבים חלב" ואני שואל: את מי זה מעניין? שר? ח"כ? ציבור? תראו שוב בפטם - שם התשובה. מדינת ישראל בנויה לקבל החלטות זולות, תרתי משמע!

ופה טמונה עוד נקודת חיכוך משמעותית פנימית
האם הענף בנוי למלחמה אידאולוגית שבה הסיכון הוא פירוק המוחלט? יש הגורסים כך, וכל אחד מאתנו ישאל את השאלה הזו את עצמו.

בשקלול כל האיומים בנינו במשך שנתיים מערכת ניהול סיכונים ברמה המשפטית והאסטרטגית, והגענו למסקנה חד משמעית שחייבים להגיע להסכם כל עוד יש לנו אמצעים להילחם בעזרת החוק והתקנות והכלים האחרים בענף, ומאבק הוא אופציה חשובה, עם חוסר ודאות בסופה, ובאין ברירה נלך לשם באותו מאמץ כמו להסכם.

האחריות והמחויבות נמצאים אצל כל חבר מועצה לא פחות מאשר אצל כל אחד אחר בענף הזה ואף אחד לא יושב בשם עצמו, כולם מייצגים אזורים ויישובים ורפתנים בכל רחבי הארץ, הלגיטימיות של המוסדות ברורה לחלוטין - יש ארגון יציג על פי החוק: התאחדות מגדלי בקר ופעם בארבע שנים מתנהלות בחירות למועצה וזהו המקום להשפיע לכל מעוניין.

הסכם-התאחדות

הקמנו צוות הסברה פרטנית/אישית בראשות עדי כלכלן ההתאחדות והצוות שלו זמין לכל מבקש.

בימים אלו אנו עוברים בכנסים בכל הארץ ואזור או ישוב המעוניין בהסבר לקבוצה יותר גדולה נא לפנות לתיאומים מול ענבל. אני מאמין כי ביחד, ננצח ונשמור על הענף לעוד שנים ארוכות

אביתר דותן